

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 76/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 3 T 2/2017 z 8. novembra 2018 a uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 5 To 19/2019 z 30. mája 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. januára 2023 namieta porušenie svojich práv zaručených čl. 6 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto rozhodnutia. Ústavnému súdu zároveň navrhuje, aby uvedené rozhodnutia všeobecných súdov zrušil a vrátil im vec sťažovateľa na nové konanie a priznal mu tiež primerané finančné zadosťučinenie. Zároveň ústavný súd žiada o ustanovenie právneho zástupcu pre účely jeho zastupovania v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 T 2/2017 z 8. novembra 2018 (ďalej len „namietaný rozsudok“) v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 To 19/2019 z 30. mája 2019 (ďalej len „namietané uznesenie“) právoplatne uznaný vinným

zo spáchania zločinu znásilnenia, za čo mu bol uložený súhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere šesťnástich rokov a ôsmich mesiacov. Podané dovolanie sťažovateľa bolo odmietnuté podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku pre nesplnenie dovolacích dôvodov v zmysle § 371 ods. 1 Trestného poriadku uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Tdo 55/2022 z 13. októbra 2022 (ďalej len „dovolacie rozhodnutie“).

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti dôvodí, že v jeho prípade došlo ešte v rámci prípravného konania k porušeniu jeho práva na obhajobu, keďže orgány činné v trestnom konaní po podaní trestného oznámenia poškodenej začali iba trestné stíhanie vo veci podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku a nepostupovali v súlade s § 206 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré ukladá v prípadoch, v ktorých je už na podklade trestného oznámenia dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba, policajtovi povinnosť bez meškania vydať uznesenie o vznesení obvinenia.

4. V ďalších častiach ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta závery z vykonaného hodnotenia dôkazov v jeho trestnej veci, keď podľa jeho mienky okresný súd hodnotil výlučne dôkazy svedčiace v jeho neprospech a na dôkazy svedčiace v jeho prospech vôbec nereflektoval alebo na ne reagoval len okrajovo, bez toho, aby sa s nimi riadne vysporiadal. V nadväznosti na uvedenú námietku prezentuje jednotlivé dôkazy, kde kritizuje súdom vykonané hodnotenie týchto dôkazov (výpovede svedkov a znalecké skúmanie), pričom predostiera svoju obhajobnú verziu interpretácie skutkového stavu. Dôvodí, že je odsúdenie v jeho trestnej veci v podstate založené iba na výpovedi svedkyne poškodenej, od ktorej sa odvíjajú ďalšie vykonané dôkazy, pričom jej výpoveď považuje za rozpornú, a teda nedôveryhodnú, a s touto otázkou sa konajúce sudy, okresný súd a krajský súd, vo svojich rozhodnutiach podľa sťažovateľa riadne nevysporiadali.

5. Vzhľadom na uvedené argumenty vidí sťažovateľ v postupe okresného súdu a krajského súdu porušenie svojich označených práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti sťažovateľa je jeho tvrdenie o porušení jeho označených práv postupom všeobecných súdov v trestnom konaní, v ktorom bol právoplatne uznaný vinným zo spáchania trestného činu znásilnenia, kde podľa mienky sťažovateľa vykonali všeobecné sudy hodnotenie dôkazov nedostatočne, pretože nezohľadnili rozpory vo výpovediach svedkyne poškodenej, na ktorej osamotenom svedectve bolo v podstate odsúdenie sťažovateľa založené. Sťažovateľ argumentáciu dopĺňa aj tvrdením o porušení zákona v štádiu prípravného konania, ktoré malo negatívnym spôsobom zasiahnuť do jeho práva na obhajobu.

III.1. K namietanému porušeniu práv postupom okresného súdu:

7. Pokiaľ ide o námietky sťažovateľa o porušení zákona v prípravnom konaní, a to § 206 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré (porušenie) malo neprípustne zasiahnuť do práv sťažovateľa na účinnú obhajobu, ústavný súd na základe preskúmania namietaného uznesenia krajského súdu, ako aj dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu zistil, že sťažovateľ tieto námietky do obsahu argumentácie ani jedného z uplatnených opravných prostriedkov nezahrnul. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že z princípu subsidiarity (čl. 127 ods. 1 ústavy) limitujúceho vzťah ústavného súdu ku všeobecným súdom okrem iného vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom. Pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, avšak nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavná sťažnosť je v tej časti neprípustná. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v označenej časti námietok odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre jej neprípustnosť.

8. V zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne. Vo vzťahu k namietanému rozsudku okresného súdu disponoval sťažovateľ opravným prostriedkom – odvolaním, ktoré aj využil. O odvolaní bol oprávnený a povinný rozhodnúť krajský súd ako súd odvolací. Odvolanie tak predstavovalo účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľa vo vzťahu k namietanému rozsudku okresného súdu. Existencia odvolacieho konania pred krajským súdom nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o prvostupňovom rozhodnutí okresného súdu, keďže odvolanie v danom prípade predstavovalo účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu (porov. mutatis mutandis II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia v ústavnej sťažnosti označených práv namietaným rozsudkom okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu práv postupom a uznesením krajského súdu:

9. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku. Vzhľadom na to pristúpil ústavný súd k preskúmaniu námietok obsiahnutých v ústavnej sťažnosti smerujúcich proti namietanému uzneseniu krajského súdu, ktorými sa najvyšší súd v dovolacom konaní zaoberať nemohol, a teda ani nezaoberal, keďže išlo o námietky

skutkového charakteru, ktoré stoja mimo rámec dovolacieho prieskumu zameraného vzhľadom na charakter dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku len na korekciu právnych vád.

10. Predmetné námietky sťažovateľa smerujúce proti odvolaciemu rozhodnutiu krajského súdu zahŕňajú argumentáciu o porušení jeho práva na spravodlivý proces, v rámci ktorej sťažovateľ spochybňuje postup všeobecných súdov pri hodnotení dôkazov vykonaných v jeho trestnej veci a kvalifikuje ho ako svojvoľný a arbitrárny.

11. Ústavný súd zdôrazňuje, že pri posúdení namietaného uznesenia krajského súdu nebolo jeho úlohou preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré konajúci súd oprel svoje rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa všeobecný súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či výklad aplikovaných právnych noriem neodporuje ich podstate a zmyslu, teda či je namietané uznesenie krajského súdu ústavnoprávne akceptovateľné. Ústavný súd preto v medziach svojich právomocí vykonal prieskum dôvodov rozhodnutia krajského súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi sťažovateľom namietaných práv zaručených mu dohovorom, a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu a súčasne ústavnú súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorú konajúci súd vo veci sťažovateľa aplikoval, inými slovami, ústavnú udržateľnosť rozhodnutia najvyššieho súdu.

12. Krajský súd sa s tvrdeniami sťažovateľa o nedôveryhodnosti výpovede svedkyne poškodenej nestotožnil, naopak, kvalifikoval ju ako vierohodnú, pričom sa odvolal aj na závery znaleckého dokazovania z odvetvia psychiatrie. K námietkam sťažovateľa o rozporoch medzi obsahom trestného oznámenia a výpoveďou poškodenej na hlavnom pojednávaní poznamenal, že zápisnica o trestnom oznámení nemá charakter relevantného dôkazu, ktorým je až vlastná výpoveď svedka na hlavnom pojednávaní, ako tomu bolo aj v trestnej veci sťažovateľa, kde sa predmetom hodnotenia zo strany konajúceho súdu stala výpoveď svedkyne poškodenej na hlavnom pojednávaní. Odvolací súd ďalej vysvetlil, že sťažovateľom vytýkané nezrovnalosti vo výpovediach poškodenej, resp. vytýkaná nelogickosť jej správania, boli objasnené prostredníctvom znaleckého skúmania, kde znalec popísal psychický stav poškodenej v čase spáchania skutku i po ňom a tiež príčiny vzniku posttraumatickej stresovej poruchy, ktorej vznik ako dôsledok trestného činu spáchaného na sťažovateľke nebol podľa mienky sťažovateľa náležite preukázaný. Sťažovateľove tvrdenia o vzájomnom rozpore obsahu predmetného znaleckého dokazovania a výpisov zo zdravotnej dokumentácie odborného lekára poškodenej krajský súd neprijal, keďže podľa neho informácie vyplývajúce z predmetnej zdravotnej dokumentácie nemali taký charakter, ktorý by naznačoval sťažovateľom namietaný rozpor so závermi znaleckého dokazovania. V tomto kontexte poukázal odvolací súd na vyššiu výpovednú hodnotu znaleckého dokazovania v porovnaní s výsledkami bežného vyšetrenia zdravotného stavu. K otázke vzniku posttraumatickej stresovej poruchy u poškodenej prezentoval závery znaleckého dokazovania, v ktorom znalkyňa konštatovala, že nezistila iné príčiny vzniku tejto poruchy u poškodenej ako tie, že sa poškodená stala obeťou sexuálneho násillia a fyzického násillia spojeného s obavami o vlastný život, a to za mimoriadne nepriaznivých okolností, počas uväznenia v byte, keď sťažovateľ s použitím noža adresoval poškodenej vyhrážky usmrtenia. Sťažovateľovu argumentáciu o absencii stôp sexuálneho

násilia na intímnych partách tela poškodenej ako dôkaz svedčiaci v prospech sťažovateľa takisto odvolací súd odmietol. Krajský súd vysvetlil, že poškodená pod vplyvom množstva utlmujúcich liekov, ktoré bola prinútená si vziať, fyzický odpor počas sexuálneho násilia nekládla, čo logicky vysvetľuje situáciu, že jej charakteristické poranenia obvykle spojené s takýmto sexuálnym násilím na intímnych telesných miestach nemuseli byť spôsobené. Rovnako krajský súd ako relevantnú neprijal argumentáciu sťažovateľa, ktorý namietal, že poškodenej počas lekárskeho ošetrovania neboli na tele zistené stopy po úderoch, o ktorých poškodená vypovedala. Krajský súd dôvodil, že údery nemuseli byť až takej intenzity, aby zanechali viditeľné stopy na tele poškodenej. Vo vzťahu k svedectvám z počutia poskytnutým osobami, ktorým poškodená o trestnom čine povedala a ktoré boli v danej trestnej veci vykonané, ktorých hodnotu sťažovateľ spochybňoval, krajský súd uviedol, že síce bezprostredne v otázke spáchania trestného činu nemajú až takú výpovednú silu, no predstavujú doplňujúci dôkaz, ktorý poskytol informácie o charaktere celkového správania sa sťažovateľa k poškodenej.

13. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu vo väzbe na obsah sťažnostnej argumentácie sťažovateľa dospel k záveru, že krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na odvolacie námietky sťažovateľa a primeraným spôsobom zodpovedal všetky relevantné právne otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, a preto rozhodnutie krajského súdu nemožno hodnotiť ako arbitrárne. Ústavný súd konštatuje, že v ústavnej sťažnosti uplatnená argumentácia sťažovateľa je len opakovaním jeho predchádzajúcej odvolacej argumentácie, v rámci ktorej polemizuje so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodneniach rozhodnutí prvostupňového a druhostupňového súdu, a je výlučne výrazom jeho odlišného skutkového a právneho hodnotenia veci, aké zastávajú všeobecné sudy, do posúdenia ktorého ústavný súd nie je ani oprávnený, ani povinný vstupovať (m. m. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia krajského súdu, ktoré by mali ústavnoprávny rozmer, teda ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

14. Pri preskúmaní odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu ústavný súd vychádzal aj z obsahu namietaného rozsudku okresného súdu, a to v súlade so svojim ustáleným právnym názorom, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a druhostupňového súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska ich predmetu tvoria jeden celok. Taktiež v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva pri zamietnutí odvolania sa odvolací súd môže obmedziť i na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, sťažnosť č. 20772/92, body 59 – 60). Uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového súdu, ako aj druhostupňového súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

15. Ústavný súd je toho názoru, že prezentované závery krajského súdu o dôveryhodnosti a pravdivosti výpovede poškodenej sú podložené racionálnou úvahou, ktorá je primerane vysvetlená. Krajský súd sa pri konštatovaní dôveryhodnosti výpovede svedkyne poškodenej ako na doplňujúci dôkaz odvolal aj na závery znaleckého posudku z odvetvia psychiatrie. Ústavný súd

sa s týmito závermi veľmi podrobne oboznámil a je toho názoru, že popis psychického stavu svedkyne poškodenej, ktorý mal vplyv na presnosť jej svedeckej výpovede, teda na jej schopnosť reprodukovať detaily prežitého trestného činu znásilnenia, veľmi náležitým spôsobom laikovi objasňuje možné následky a charakter poškodenia zdravia u obete znásilnenia, ktorou je posttraumatická stresová porucha diagnostikovaná aj u poškodenej. Znalec veľmi jasne a podrobne vysvetlil, že u poškodenej iné príčiny diagnostikovanej posttraumatickej stresovej poruchy zistené neboli a že jedinou identifikovanou príčinou bolo prežité sexuálne násilie spáchané na jej osobe za mimoriadne nepriaznivých okolností, ktoré zvýšili predpoklady pre vznik a rozvoj tejto poruchy ovplyvňujúcej vo všeobecnosti u obetí trestného činu znásilnenia schopnosť rozpamätať sa po čine na všetky jeho detaily, resp. všetky jeho časové úseky. Inými slovami, znalci odborne, logicky a náležite vysvetlili, že amnézia (neschopnosť presne sa rozpamätať na prežité okolnosti) u poškodenej svedkyne bola prirodzeným dôsledkom na nej spáchaného násillia (trestného činu znásilnenia). Znalci súčasne objasnili aj to, že závislá porucha osobnosti, ktorá bola u svedkyne poškodenej diagnostikovaná, na ktorú sťažovateľ poukazuje, nepredstavuje duševnú poruchu v pravom zmysle slova, ale ide vlastne o súbor povahových vlastností (osoba, ktorá sa neprimerane podriaďuje potrebám druhých osôb), ktorý vo všeobecnosti vytvára u takejto osoby predpoklady na to, že sa pri nevhodnom partnerovi môže stať ľahkým terčom fyzického, ako aj sexuálneho násillia. Za takýchto okolností neostáva nič iné len konštatovať, že prijaté skutkové a právne závery namietaného uznesenia krajského súdu o dôveryhodnosti výpovede svedkyne poškodenej a celkovej vecnej správnosti namietaného rozsudku okresného súdu neodporujú relevantným zákonným ustanoveniam, resp. zásade voľného hodnotenia dôkazov (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku) a sú podložené racionálnou úvahou, ktorá je primerane vysvetlená.

16. Podľa názoru ústavného súdu tak krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom odpovedal na ťažiskové odvolacie argumenty sťažovateľa, o ktorých možno konštatovať, že sa zhodujú aj s predloženou sťažnostnou argumentáciou. Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, ako prijal v tejto veci krajský súd, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti namietaného uznesenia krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. Ústavný súd navyše poukazuje na právny názor ustálený v jeho doterajšej judikatúre, podľa ktorého právo na spravodlivý proces neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 3/97, II. ÚS 173/07).

17. S prihliadnutím na všetky uvedené čiastkové závery ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti namietanému uzneseniu krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

18. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, o ktorých rozhodovanie je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

III.3. K žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu:

19. Ústavný súd sa obdobne vysporiadal aj so žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. V tomto smere poukazuje na § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Zákon o ústavnom súde vyžaduje, aby boli všetky tri podmienky splnené kumulatívne. Keďže ústavný súd, tak ako to je uvedené v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia, skonštatoval dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa pre nedostatok právomoci a jej zjavnú neopodstatnenosť, teda zjavnú bezúspešnosť ústavnej sťažnosti, bolo bez právneho významu riešiť otázku právneho zastúpenia sťažovateľa.

20. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu